

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

Факультет сценічного мистецтва

Кафедра музично-драматичного театру

ВОКАЛ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності

026 «Сценічне мистецтво»,

1 курс

ОП «Акторське мистецтво музично-драматичного театру»

УДК 784
В 66

Рекомендовано радою факультету сценічного мистецтва
(протокол № 3 від 31.10.2023 р.)
та кафедрою музично-драматичного театру
(протокол №1 від 23.08.2023 р.)

Рецензенти:

Гуріна А. В., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музично-драматичного театру ХДАК

Набоков Р. Г., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури ХДАК

Укладачі:

Кудрич Л. В., доцент, завідувач кафедри музично-драматичного театру ХДАК

Манько С. Б., кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри естрадного та народного співу ХДАК

Михайлюченко О. М. викладач кафедри музично-драматичного театру ХДАК

Вокал (1 курс) : прогр. та навчально-методичні матеріали до курсу для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 026 «Сценічне мистецтво», ОП «Акторське мистецтво музично-драматичного театру» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури Ф-т сценіч. мистецтва, Каф. музич.-драмат. театру ; уклад.: Л. В. Кудрич, С. Б. Манько, О. М. Михайлюченко. Харків : ХДАК, 2023. 22 с.

Зміст курсу розкриває методологічні, методичні, організаційні і технологічні засади з предмету Вокал, вимоги до програми курсу, методичні рекомендації до індивідуальної та самостійної роботи здобувачів, орієнтовний рекомендований репертуар та ін.

Для викладачів, бакалаврів спеціальності 026 «Сценічне мистецтво», ОП «Акторське мистецтво музично-драматичного театру», для слухачів системи підвищення кваліфікації та післядипломної освіти.

УДК 784(073)

© Харківська державна академія культури, 2023 р.

© Кудрич Л. В., Манько С. Б., Михайлюченко О. М. 2023 р.

**Програма навчальної дисципліни
«Вокал»**

I. Опис навчальної дисципліни

Предмет: методологічні, методичні, організаційні і технологічні засади з дисципліни Вокал

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – по 3 в кожному семестрі Всього 6 за рік	Галузь знань 02 Культура і мистецтво 026 Сценічне мистецтво	Обов'язкова	
Розділів – 8	Освітня програма Акторське мистецтво музично-драматичного театру	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин –180 за рік 3 1 курс – 180 годин		1-й	-
		Семестр	
		1-й, 2-й	-
		Індивідуальні	
	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	по 30 годин в кожному семестрі	-
		Семінарські	
		-	-
		Самостійна робота	
Тижневих годин для очної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента –60 за семестр		по 60 години в кожному семестрі	-
		Вид контролю: екзамен в кожному семестрі	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
За рік для очної форми навчання –60/ 120

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Вокал» є обов'язковим освітнім компонентом професійної та індивідуальної практичної підготовки для здобувачів курсу, оскільки цей предмет є основою професійної підготовки висококваліфікованих фахівців за освітньою програмою «Акторське мистецтво музично-драматичного театру». Дисципліна спрямована на досконале опанування вокальною виконавською майстерністю, а також забезпечує творчий розвиток здобувачів під час подальшого вивчення ними інших обов'язкових освітніх компонентів «Вокальний ансамбль», «Майстерність актора» та ін.

Кількість кредитів за рік – 6 (по 3 кожного семестру). Дисципліна передбачає такі форми організації освітнього процесу як індивідуальні практичні заняття.

Метою курсу є виховання професійних фахівців - підготовка висококваліфікованих артистів-вокалістів для музично-драматичних театрів, які володіють художньою вокально-виконавською майстерністю, необхідною для професійної діяльності у якості артистів музично-драматичних театрів з певним переліком необхідних компетентностей.

III Компетентності та результати навчання

Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна відповідно до освітньо-професійної програми:

Загальні компетентності	<p>ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.</p> <p>ЗК 3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 5 Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 6 Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.</p> <p>ЗК 7 Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 8 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p>
Фахові компетентності	<p>СК 1 Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї</p>

- та її втілення у творі сценічного мистецтва
- СК 2** Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.
- СК 3** Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення сценічного твору, керівництва роботою і / або участі у складі творчої групи в процесі його підготовки.
- СК 4** Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів сценічного твору.
- СК 5** Здатність до публічної репрезентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.
- СК 6** Здатність до оперування специфічною системою виражальних засобів при створенні та виробництві сценічного твору.
- СК 7** Здатність до розуміння та оцінювання актуальних культурно-мистецьких процесів.
- СК 8** Здатність оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї, осмислення та популяризації творчого продукту.
- СК 9** Здатність співвідносити особисте розуміння художньої ідеї та твору із зовнішнім контекстом.
- СК 10** Здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових складних ідей у творчовиробничій сценічній діяльності.
- СК 11** Здатність до спілкування з широкою професійною та науковою спільнотою та громадськістю з питань сценічного мистецтва та виробництва, до взаємодії з представниками інших творчих професій.
- СК 12** Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефаківцям.
- СК 13** Здатність розробляти і реалізовувати просвітницькі проєкти з метою популяризації сценічного мистецтва в широких верствах суспільства, в тому числі і з використанням можливостей театральної преси, телебачення, Інтернету.
- СК 14** Здатність аналізувати твори літератури і мистецтва на основі критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять сценічного мистецтва.
- СК 15** Здатність вільно орієнтуватися у напрямках, стилях, жанрах та видах

	<p>сценічного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.</p> <p>СК 16 Здатність враховувати етичні засади професійної діяльності.</p> <p>СК 17 Здатність враховувати економічні, організаційні та правові аспекти професійної діяльності.</p>
--	---

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми).

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>РН 1 Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із засадами розвитку сфери культури й мистецтва в Україні.</p> <p>РН 2 Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва</p> <p>РН 3 Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.</p> <p>РН 4 Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.</p> <p>РН 5 Застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення до розв'язання відповідних задач професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва.</p> <p>РН 6 Аналізувати проблемні ситуації й приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.</p> <p>РН 7 Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.</p> <p>РН 8 Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.</p> <p>РН 9 Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.</p> <p>РН 10 Обирати оптимальні художньо-виражальні та технічні засоби відтворення креативного задуму при реалізації сценічного твору (проекту).</p> <p>РН 11 Розуміти сценічне мистецтво як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру та перформативних мистецтв.</p> <p>РН 12 Організовувати, планувати та провадити театральну-педагогічну діяльність.</p>
--------------------------------------	--

	<p>РН 13 Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку театру, літератури, образотворчого мистецтва, музики, кіно; основні факти про видатних особистостей у сфері мистецтва; класифікувати види та жанри сценічного мистецтва.</p> <p>РН 14 Використовувати та самостійно ідентифікувати напрями та концепції сценічного мистецтва у контексті сучасного художнього життя.</p> <p>РН 15 Аналізувати та оцінювати досягнення художньої культури, твори літератури та мистецтва з урахуванням історичного контексту. Здійснювати аргументований критичний аналіз творів сценічного мистецтва. Виявляти тенденції розвитку сучасного мистецько-художнього процесу.</p> <p>РН 16 Вивчати творчі можливості та перспективи особистого розвитку, здійснювати психологічну саморегуляцію.</p> <p>РН 17 Аналізувати та враховувати естетичні запити глядачів.</p> <p>РН 18 Знати основні закони психології творчості.</p> <p>РН 19 Управляти складною професійною діяльністю у сфері сценічного мистецтва.</p> <p>РН 20 Організовувати та керувати професійним розвитком осіб та груп, розробляти та реалізовувати творчі проекти.</p> <p>РН 21 Презентувати результати професійної діяльності та проектів у сфері сценічного мистецтва, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, аргументацію та власний досвід.</p>
--	---

Основний засіб діагностики успішності навчання — екзамен.

Оцінювання знань здійснюється за 100 бальною рейтинговою шкалою. Основним критерієм успішності вивчення здобувачем освіти навчальної дисципліни є отримання ним не менш як 60 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: складання підсумкового екзамену кожен семестр, виконання завдань для самостійної роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання:

Високий рівень знання матеріалу курсу (90–100 балів, А, відмінно): 90-100 балів: Здобувач бездоганно виконав усі твори підсумкового екзамену. Програма повністю відповідає вимогам і виконана на дуже високому художньому рівні. Здобувач має високорозвинений виконавський апарат.

Достатньо високий рівень знання матеріалу курсу (74–89 балів, С, В, добре): 74-89 балів: Здобувач виконав твори згідно програми екзамену та вільно володіє навичками вокального виконання і має розвинений вокально мовленнєвий апарат. Проте, водночас, присутні деякі огріхи в нотному тексті, недостатньо чітко подана форма виконаних творів, манера виконання недостатньо характерна для обраного стилю.

Посередній рівень знання матеріалу курсу (60–73 балів, D, E, задовільно): 60-73 балів: Здобувач виконав композиції творчого екзамену, але продемонстрував низький рівень вокального виконання, виявив дуже слабкі навички виконання вокального твору, не відчуває стилістики композиції, виконує її формально, статичний і не проявляє артистизму.

Незадовільний рівень з можливістю повторного складання (35–59 балів, FХ, незадовільно): 35-59 балів: Якщо здобувач не виконав твори творчого екзамену згідно програми. Не продемонстрував вокально-виконавські навички на достатньому рівні або показав вокально-виконавські навички на досить низькому рівні.

Незадовільний рівень з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0–34 бали, F, незадовільно): нездатність до виконання програми.

IV. Зміст і структура дисциплін

Структура навчальної дисципліни складається з 8-ми розділів, які охоплюють 8 тем, пов'язаних між собою змістовими складовими:

Розділ 1. Тема 1. «Постановка голосу».

Розділ 2. Тема 2. «Робота над діапазоном».

Розділ 3.Тема 3. «Розвиток технічних можливостей голосу».

Розділ 4. Тема 4. «Пробудження відчуття музики та поєднання з технікою».

Розділ 5. Тема 5. «Нові стилі музики та удосконалення творчого процесу».

Розділ 6.Тема 6. «Робота над образністю та емоційністю голосу».

Розділ 7. Тема 7. «Вдосконалення набутих навичок та пошуки свого стилю-іміджу».

Розділ 8. Тема 8. «Відтворення свого стилю-іміджу на основі підготовленої програми».

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзамену в кожному семестрі.

V. Тематичний план курсу (денна форма навчання)

1 курс					
Кількість годин					
Назви розділів і тем	денна форма	заочна форма	термін виконання	література	вага оцінки
Розділ 1. Тема «Постановка голосу»	Кожен семестр: інд. – по 4 години; с. р. – по 11 годин; усього -15	-	1-й, 2-й семестри	1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35, 42, 44, 46.	7 балів
Розділ 2. Тема «Робота над діапазоном»	Кожен семестр: інд. -по 4 години; с. р. – по 7 годин; усього -11	-	1-й, 2-й семестри	1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35, 42, 44, 46.	8 балів
Розділ 3. Тема «Розвиток технічних можливостей голосу»	Кожен семестр: інд. -по 5 години; с. р. – по 7 годин; усього -12	-	1-й, 2-й семестри	1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35, 42, 44, 46.	8 балів
Розділ 4. Тема «Пробудження відчуття музики та поєднання з технікою»	Кожен семестр: інд. -по 4 години; с. р. – по 7 годин; усього -11	-	1-й, 2-й семестри	1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35, 42, 44, 46.	8 балів
Розділ 5. Тема «Нові стилі музики та удосконалення творчого процесу»	Кожен семестр: інд. -по 5 годин; с. р. – по 7 годин; усього -12	-	1-й, 2-й семестри	1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35, 42, 44, 46.	8 балів
Розділ 6. Тема «Робота над образністю та емоційністю голосу»	Кожен семестр: інд. -по 4	-	1-й, 2-й семестри	1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35,	7 балів

	години; с. р. – по 7 годин; усього -11			42, 44, 46.	
Розділ 7. Тема «Вдосконалення набутих навичок та пошуки свого стилю-іміджу»	Кожен семестр: інд. -по 2 години; с. р. – по 7 годин; усього -9	-	1-й, 2- й семестр и	1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35, 42, 44, 46.	7 балів
Розділ 8. Тема «Відтворення свого стилю-іміджу на основі підготовленої програми»	Кожен семестр: інд. -по 2 години; с. р. – по 7 годин; усього -9	-	1-й, 2- й семестр и	1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35, 42, 44, 46.	7 балів
Усього годин за рік 180	інд.: по 30г.- за 1-й, 2-й сем усього: 60годин за рік, с.р.: по 60 год. за 1-й та 2- й сем. усього: 120г. за 1-й та 2-й сем. УСЬОГО: 90г. за кожен сем;	-	1-й, 2- й семестр и		60 балів- оцінюва ння виклада чем творчого зросту здобувач а за період семестру

ВІЗМІСТ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Основною формою роботи в класі Вокалу є індивідуальні заняття, які забезпечують поглиблене засвоєння теоретичних знань, умінь і навичок з їх практичним закріпленням. Важливим у процесі навчання є систематичне виконання здобувачами навчально-творчих завдань, що сприяють розвитку музично-виконавських здібностей, художньо-образного мислення, артистизму.

Робота над вокалізами, є допоміжними засобами до відповідного рівня вокаліста, визначених у розділах 1-8, і застосовуються як важливий додатковий засіб під час навчання протягом усіх років навчання.

Індивідуальні заняття на наступний урок складаються на кожному уроці відповідно до ступеню і рівня підготовки здобувача і практично завжди мають комплексну спрямованість як-то:

Будь-яке планування наперед індивідуальних завдань під час творчих занять неможливе, оскільки залежить від конкретних, актуальних на даний момент з даним здобувачем творчих проблем і завдань.

Розділ 1. Тема 1. «Постановка голосу».

Процес вокального дихання. Відчуття опори успіві. Вправи для розвитку дихання, та технічних можливостей голосу. Робота над диханням і технікою виконання у творах.

Пробудження головних та грудних резонаторів. Специфіка співу мікстом та фальцетом.

Відпрацювання атаки звуку як важливої динамічної характеристики художнього звуку в музично-виконавському мистецтві. Види атак звуку, їх втілення у творах.

Робота артикуляційного апарату у співі. Методи роботи над дикцією. Засоби усунення мовних дефектів. Виконання вправ для вдосконалення роботи артикуляційного апарату й усунення мовних дефектів у творах.

Розділ 2.Тема 2. «Робота над діапазоном».

Розділ також передбачає розвиток навичок співу на опорі. Робота ведеться над рухливістю і технічністю голосу, надприкриттям та згладженням перехідних нот та в результаті над розширенням діапазону голосу. Застосовуються відповідні вправи на розширення діапазону. Відпрацьовується згладження перехідних нот у творах.

Розділ 3.Тема 3. «Розвиток технічних можливостей голосу».

Тема передбачає роботу над технічними нюансами голосу. Відпрацьовуються як у вправах, так і у творах, в залежності від рівня здобувача і від виконуваних в семестрі композицій програми такі прийоми естрадного співу, як: 1). розщеплення; 2). драйв (хрипкий голос, гроулінг та ін.); 3). субтон; 4). обертоновий спів; 5. глісандо, або «слайд» — плавний перехід з ноти на ноту; 6). фальцет; 7). йодль; 8). штробас.Продовжується робота над технічними можливостями голосу.

Розділ 4.Тема 4. «Пробудження відчуття музики та поєднання з технікою».

Здобувач має виконувати твори не формально, а чуттєво й проникливо. Для цього потрібно навчитися спиратися не лише на техніку виконання, а й пробудити в здобувачі музикальність і відчуття стилю, жанру, ритму і музикального, проникливого виконання творів. Робота над пробудженням відчуття музики в поєднанні з технікою ведеться в процесі відпрацювання програми.

Розділ 5. Тема 5. «Нові стилі музики та удосконалення творчого процесу».

Для здобувачів різного рівня буває досить складно виконувати нові твори в стилістиці, яка для них є ще новою і не освоєною. Тому потрібно ознайомитися з різними музичними стилями і опанувати найрозповсюдженіші стильові манери і стильові прийоми, залежно від програми семестру і запропонованої репертуарної стилістичної програми.

Розділ 6.Тема 6. «Робота над образністю та емоційністю голосу».

В роботі із здобувачами над творами важливими компонентами є пробудження емоційної складової учня та відчуття образності. В композиціях не має бути формального

виконання. Тому потрібно навчитися на запропонованих програмою творах втілювати образне мислення, і проникливо вживатися в кожен образ пісні, наповнюючи його відповідним характеру твору емоційним забарвленням.

Розділ 7. Тема 7. «Вдосконалення набутих навичок та пошуки свого стилю-іміджу».

Ця тема передбачає закріплення набутих виконавських навичок та спроби пошуків власного стилю-іміджу при виконанні композицій програми кожного семестру. При виконанні кавер-версій творів, здобувачі мають не копіювати виконання відомих виконавців, а навчитися вносити нове творче дихання у вже відомі композиції (за формою, манерою, подачею, дикцією, імпровізаційністю, нюансировкою, емоційністю та ін.).

Розділ 8. Тема 8. «Відтворення свого стилю-іміджу на основі підготовленої програми».

Кожен здобувач має на екзамен виносити програму, яку відпрацював як технічно, за формою, так і образно, емоційно та стилістично, та у кожному творі виконуваної програми має відчуватися особистість виконавця і певний характерний і відповідний до композиції стиль-імідж, який здобувач формує в процесі навчання під керівництвом викладача.

VII. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДОСАМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Під час самостійної роботи здобувачі повинні закріплювати навички вокального виконавства, отримані під час індивідуальних занять, працювати над розбором, вивченням творів з подальшим виконавським удосконаленням. На самостійну підготовку здобувачам денної форми навчання відводиться щонайменше третина загальної кількості навчальних годин.

Основні принципи самостійної роботи

В залежності від конкретних навчальних цілей самостійна робота може бути різних видів: підготовча, тренувальна, контрольна.

Підготовча. До неї можна віднести першочергове засвоєння музичного матеріалу та тексту нового твору; самостійне розспівування (часткове чи повне). Така робота підвищує активність здобувача та покращує засвоєння навичок та знань на аудиторних заняттях.

Тренувальна. Допомогає засвоєнню, закріпленню та розвитку вокальних навичок. Цей вид самостійної роботи самий поширений. До нього відносяться самі різноманітні вправи на вокально-технічні та художні завдання, які засвоєні під керівництвом викладача, тобто виспівування творів та вокалізів удома.

Контрольна. Її конкретна форма – це самостійна підготовка здобувачем вправ, вокалізів та творів з його методичними поясненнями засобів подолання труднощів, що виникли в процесі роботи.

Робота над вокальною технікою сприяє розвитку голосового апарату, дикції, оволодінню основними типами дихання в співі.

Формування навичок самостійного розспіву здобувача потребує особливої уваги та індивідуального підходу. Комплекс вправ, які здобувач використовує для самостійного розспіву, повинен бути підібраний, перевірений та затверджений викладачем. В процесі самостійного розспіву повинні бути включені тільки ті вправи, які дуже твердо засвоєні здобувачем та на яких він досягнув найкращого відтворення звуку. Найраціональнішим є використання невеликої кількості вправ (трьох – п'яти). Слід підбирати їх так, щоб вони підпорядковувались для здійснення основних вокально-технічних задач: вірної атаки звуку, який дає високу позицію, рівне звучання; опору звуку та дихання, чітку дикцію.

Найважливішим фактором ефективності самостійної роботи здобувача є індивідуальний підхід викладача у процесі оволодіння навичками вокального виконавства. Самостійна робота здобувача є невід'ємною складовою індивідуальної роботи викладача в класі.

Завдання для самостійної роботи базуються на основі індивідуальної роботи викладача із здобувачем. Індивідуальна програма здобувача залежить від його індивідуальних здібностей та рівня підготовки. Комплекс вправ, які здобувач використовує для самостійного розспіву, повинен бути підібраний, перевірений та затверджений викладачем.

Головними завданнями самостійної роботи здобувача є:

- закріплення та самостійне засвоєння матеріалу, опрацьованого з викладачем у класі;
- робота з аудіо записами естрадного виконання – прослуховування, аналіз, наслідування;
- робота над розвитком професійного дихання;
- відпрацьовування технічних вправ для розвитку голосового апарату;
- ознайомлення із різними стилями, жанрами та напрямками вокальних творів;
- ознайомлення з науково-методичною та музикознавчою літературою щодо традицій, жанрових і регіональних співочих стилів, сучасних вокальних методик.

РОЗДІЛ 1.

Тема 1. «Постановка голосу».

Самостійна робота:Здобувач має самостійно закріпити напрацьовані на уроці навички стосовно дихання, атаки звуку, дикції і співу в резонатори у виконуваних за програмою творах, які вже розібрано на індивідуальних уроках з викладачем. Здобувачу потрібно знати вправи для розвитку дихання, та технічних можливостей голосу і продовжувати самостійно працювати над диханням та дикцією у творах, що вивчаються за планом робочої програми. Розуміти специфіку співу міксту та фальцету. Відчувати головні та грудні резонатори.

Мета:Покращити роботу над диханням, дикцією, атакою звуку та резонаторами.

Завдання:

1. Виконувати вправи для розвитку вокального дихання.
2. Виконувати вправи на дикцію й атаку звуку.
3. Засвоїти формування головного звучання.
4. Виконувати вправи на пробудження головних і грудних резонаторів.
5. Розвивати навички свідомого фіксування вібраційних відчуттів.
6. Продовжувати напрацьовувати та закріплювати у творах програми рекомендації викладача, що були дані на уроці стосовно дихання, дикції, атаки звуку та співу в резонатори.

Література: 1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35, 42, 44, 46.

РОЗДІЛ 2.

Тема 2. «Робота над діапазоном».

Самостійна робота: Здобувач має продовжувати самостійну роботу над рухливістю голосу, над прикриттям та згладженням перехідних нот, та в результаті над розширенням діапазону голосу. Вдома мають відпрацьовуватися відповідні вправи на розширення діапазону та назгладження перехідних нот.

Мета:Продовжити самостійно працювати над перехідними нотами і над розширенням діапазону голосу.

Завдання:

1. Закріпити поняття реєстрової будови співоцького голосу.
2. Виконувати вправи на згладження перехідних між реєстрових нот.
3. Засвоєння механізму «прикриття звуку».
4. Приміняти навички вирівнювання реєстрів у творах.

Література: 1, 8, 11. 12, 14, 29, 30,31, 35, 42, 44, 45.

РОЗДІЛ 3.**Тема 3. «Розвиток технічних можливостей голосу».**

Самостійна робота:Здобувач має проводити самостійну роботу над технічними нюансами голосу, розпочату у класі вокалу з викладачем. Продовжувати відпрацьовувати як у вправах, так і у творах, в залежності від рівня здобувача і від виконуваних в семестрі композицій програми такі прийоми естрадного співу, як: 1). розщеплення; 2). драйв (хрипкий голос, гроулінг та ін.); 3). субтон; 4). обертоновий спів; 5. глісандо, або «слайд» — плавний перехід з ноти на ноту; 6). фальцет; 7). йодль; 8). штробас.

Мета:Продовжується розпочата у класі з викладачем робота над технічними можливостями голосу і опануванням різних вокальних прийомів.

Завдання:

1. Доведення до автоматизму вокально-технічних навичок.
2. Закріплення вправ на відпрацювання необхідних прийомів, що вже пройдено з викладачем на уроках (субтон, глісандо, розщеплення, фальцет, йодль та ін.).
3. Самостійне удосконалення вокальної техніки під час співу більш складних різнохарактерних творів.
4. Робота над використанням прийомів удосконалення власної вокальної техніки.
5. Вміти підбирати вокальні вправи для вирішення конкретних технічних проблем.
6. Вміти робити аналіз вокальних вправ та їх особливості у формуванні вокально-технічних навичок.

Література: 1, 8, 11. 12, 14, 29, 30,31, 35, 42, 44, 45.

РОЗДІЛ 4.**Тема 4. «Пробудження відчуття музики та поєднання з технікою».**

Самостійна робота:Здобувач не має виконувати твори формально. Чуттєвість і проникливість треба пробуджувати як на індивідуальних уроках з допомогою викладача, так і вдома самостійно працюючи над композиціями програми. Пробудження музикальності і відчуття стилю, жанру, ритму і проникливого виконання потрібно поєднувати з технічністю в процесі відпрацювання програми як з викладачем, так і самостійно, виконуючи всі настанови викладача з цього приводу.

Мета:Музикальність в поєднанні з технічністю виконання.

Завдання:

1. Відпрацювання самостійно музикального та чуттєвого виконання творів, що вивчаються в класі естрадного співу.
2. Відпрацювання відчуття ритму в виконуваних творах.
3. Відпрацювання стилістичних особливостей твору.

Література: 1, 8, 11. 12, 14, 29, 30,31, 35, 42, 44, 45.

РОЗДІЛ 5.

Тема 5. «Нові стилі музики та удосконалення творчого процесу».

Самостійна робота:Здобувач має закріплювати і допрацьовувати навички роботи в різних стилях сучасної естрадної музики, які прививаються у класі з викладачем на прикладах конкретних композицій. Самостійно потрібно відпрацьовувати вже вивчені вокальні прийоми і техніки виконання у кожному стилі на прикладах творів програми. Здобувачі мають опанувати на уроках і закріплювати самостійно найрозповсюдженіші стильові манери, вокальну подачу і стильові прийоми, залежно від запропонованої репертуарної стилістичної програми кожного семестру.

Мета:Освоєння та закріплення різної стилістики у різножанрових творах.

Завдання:

1. Напрацювати відчуття стилю у джазовій та блюзовій композиції.
2. Напрацювати рок-стилістику з її специфічними прийомами.
3. Напрацювати поєднання стилів у одній композиції.

Література: 1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35, 42, 44, 45.

РОЗДІЛ 6.**Тема 6. «Робота над образністю та емоційністю голосу».**

Самостійна робота:Спів це своєрідна форма вираження емоцій. Тому пробудження емоційної складової учня та відчуття образності має велике значення для естрадного виконавця і ця робота має виконуватися не лише на уроках, а і обмірковуватись і відпрацьовуватись також самостійно у вільний час. Здобувачу потрібно навчитися на виконанні творів з програми втілювати власне образне мислення, і проникливо вживатися в кожен образ композиції, наповнюючи його потрібним емоційним забарвленням.

Мета:Самостійна робота над образним і емоційним виконанням.

Завдання:

1. Напрацювання уміння щодо втілення основних емоційних станів засобами голосу (горе, радість і т. п.).
2. Визначення емоційної та образної партитури творів.
3. Напрацювання емоційних відтінків і динамічних нюансів.
4. Побудова плану мізансцен твору згідно конкретного образу.

Література: 1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35, 38, 39, 42, 44, 45.

РОЗДІЛ 7.**Тема 7. «Вдосконалення набутих навичок та пошуки свого стилю-іміджу».**

Самостійна робота:Здобувач має здійснювати власні спроби пошуків свого стилю-іміджу з настанов і підказок викладача. Виконання кавер-версій творів має бути в запропонованій стилістиці, але не копіюючи виконання відомих виконавців, а створення власного бачення твору (за фразировкою, дикцією, імпровізаційністю, динамічними нюансами, формою твору, манерою виконання і візуальною та емоційною подачею композиції).

Мета:Кавер-версії композицій у власній інтерпретації згідно стилістики твору і стилю-іміджу, запропонованому в кожному кавері.

Завдання:

1. Працювати самостійно з мімікою та жестами стосовно композиції.
2. Відпрацьовувати в кавер-версії дикцію, манеру виконання, емоційну й візуальну подачу.
3. Допрацювати сформований на уроках стиль-імідж у конкретних композиціях.

Література: 1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35, 38, 39, 42, 44, 45.

РОЗДІЛ 8.

Тема 8. «Відтворення свого стилю-іміджу на основі підготовленої програми».

Самостійна робота:Здобувач має самостійно допрацьовувати стиль-імідж відносно кожної композиції, сформований у класі під керівництвом викладача. Для цього потрібно і візуально, і пластично, і емоційно, й стилістично продумати свій стиль-імідж, щоб поєднати цей комплекс разом з технікою голосового виконання.

Мета:Втілення комплексу стилю-іміджу в екзаменаційній програмі.

Завдання:

1. Відпрацювати стиль-імідж стосовно номера пластично, емоційно й візуально (одяг, макіяж).
2. Відпрацювати сценічний образ за мізансценами.
3. Відпрацювати комплекс стилю-іміджу кожного номеру для екзамену.

Література: 1, 8, 11, 12, 14, 29, 30, 31, 35, 38, 39, 42, 44, 45.

VIII. Методи навчання

Індивідуальні уроки, самостійна робота.

1. Закріплення матеріалу, опрацьованого під час індивідуальних занять;
2. Подальше вивчення і самостійна робота над вокальними творами;
3. Виконання творчих завдань.

IX. Методи контролю

Форма підсумкового контролю успішності навчання — екзамен в кожному семестрі.

Поточний контроль за успішністю підготовки здобувачів здійснюється викладачем безпосередньо під час кожного індивідуального заняття під час виконання здобувачем програми, що вивчається і роботи над нею. Окрім того рубіжний контроль здійснюється під час академконцертів та екзаменів (у формі відкритих виступів). Академічні концерти та екзамени обов'язково проводяться у присутності членів кафедри з наступним обговоренням ними виступів здобувачів і обґрунтування виставленої оцінки.

№ з/п	Вид контролю	Методи контролю
1.	Поточний	перевірка виконання та засвоєння індивідуальних завдань;
2.	Періодичний	перевірка винесення засвоєних вмінь на сценічних виступах чи відкритих уроках
3.	Самостійна робота	перевірка завдань самостійної роботи
4.	Підсумковий контроль	екзамен

Поточний контроль

Підсумковий контроль

Відпрацювання пропущених занять

Перезарахування результатів вивчення навчальної дисципліни

X. Розподіл балів, які отримують бакалаври

Розд.1-8 Теми 1-8	підсум. контр. екзамен	сума
60%	40%	100%
17 тижд. (1-й, 2-й сем.)	екзам. сесія	

Розподіл балів за формами контролю.

Наприклад:

- відвідування інд-х занять — 30 години на семестр — до 60 балів

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю – 60.

Екзамен — від 60 до 100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

XI. Методичне забезпечення

Робоча програма та Силабус з дисципліни, Методичні рекомендації до самостійної роботи, НМК дисципліни в гул-класі, навчальні посібники, інтернет-ресурси.

XII. ПРОГРАМА ТА ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР З ДИСЦИПЛІНИ

При виборі репертуару викладачу необхідно враховувати індивідуальні здібності кожного здобувача, ступінь його підготовки, а також обдарованість.

I КУРС програма

Навчальний репертуар здобувачів **I курсу** складається з: вокалізів, пісень в обробках, нескладних пісень в художньому та технічному відношенні. На протязі року кожен здобувач повинен вивчити 6 вокалізів (Абт, Конконе) та не менше десяти пісенних композицій. Обов'язковою є робота з концертмейстером задля відчуття гармонійного ансамблю з інструментом і для спроб створення власних обробок твору. На екзамен здобувачі мають винести такі твори:

1й семестр

- україномовна композиція;

- пісня на вибір (найуспішніший твір з репертуару студента відпрацьований за період навчання).

2й семестр

- композиція с концертмейстером;
- пісня на вибір (найуспішніший твір з репертуару студента відпрацьований за період навчання).

**ОРІЄНТОВНИЙ РЕКОМЕНДОВАНИЙ РЕПЕРТУАР
для здобувачів 1-го курсу(1-й та 2-й семестр)**

1. Вокалізи: Ф. Абт ; Н. Овсяннікова.
2. Українська народна пісня в естрадній обробці: «В саду гуляла, квіти збирала»; «Горіла сосна, палала», «В кінці греблі шумлять верби»; «Вечір на дворі»; «Гандзя»; «Віють вітри, віють буйні».
3. Українська естрадна пісня:
 - «Ніжнапісня» – муз. Г. Татарченка, сл. Г. Лопокіна;
 - «Дивне кохання» – муз. і сл. Гайтани;
 - «Не дощ» – муз. і сл. А. Підлужного;
 - «Духмянаніч» – муз. П. Зіброва, сл. Ю. Рибчинського;
 - «Бо в снівідлітаю» – муз. Емре, сл. О. Бригинця;
 - «Тобі» – муз. і сл. Тіни Кароль;
 - «Не питай мене» – муз. І. Поклада, сл. М. Ткача;
 - «Місяць» – муз. і сл. Н. Могілевської;
 - «Зачаровані слова» – муз. М. Мозгового, сл. В. Герасимова;
 - «Вишні» – муз. С. Сабадаша, сл. З. Бичкової;
 - «Скрипка грає» – муз. І. Поклада, сл. Ю. Рибчинського;
 - «Мелодіяночі» – муз. С. Сметаніна, сл. Н. Шевчук;
 - «Черемшина» – муз. В. Михайлюка, сл. М. Юрійчука;
4. Світовийхітабоджазовий стандарт:
 - «Sunny» – муз. ісл. Bobby Hebb;
 - «Happy talk» – Richard Rodgers;
 - «Misty» – муз. ErrollLouisGarner, сл. Johnny Burke;
 - «Fly me to the moon» – муз. Bart Howard;
 - «Rain» – муз. Peter Derose;
 - «Getting to know you» – муз. Richard Rogers;
 - «Embraceable you» – муз. George Gershwin;
 - «Guess who I saw today» – муз. Murray Grand;
 - «Whisper» – George Michael

ХІІІ. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Антонюк Валентина. Вокальна педагогіка (сольнийспів): Підручник. К.: ЗАТ “Віпол”, 2007. 174 с.
2. БокочВ. А. До проблеми методики навчанняестрадного вокалу / В. А. Бокоч, Л. І. Кузьменко-Присяжна, Л. В. Остапенко.Молодийвчений. № 8(48). 2017. С. 31–34.
3. Ван Чень. Методика формування виконавського артистизму студентів магістратури в процесі вокально-фахової підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання / Ван Чень: національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ, 2017. 244 с.

4. Вовкун В. В. Мистецтвозрежисури масових видоів: підручник / Василь Володимирович Вовкун. К.: НакккіМ, 2015. 356 с.
5. Гмиріна С. В. Постановка концертного номера як засіб фахової підготовки студента-вокаліста / С. В. Гмиріна // *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2017. № 2. С. 136-140. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/maed_2017_2_26
6. Гнидь Б. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001) / Б. Гнидь. К.: НМАУ, 2002. 96 с.
7. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва / Б. Гнидь. К.: НМАУ, 1997. 320 с.
8. Голубев П. Поради молодим педагогам-вокалістам / П. Голубев. К.: Муз. Україна, 1983. 62 с.
9. Горобець В. П. Проблемні аспекти вокального виконавства в естрадній та академічній манері. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54). С. 501–504.
10. Грищенко Ю. В. Розвиток професійної вокальної освіти в Україні (кінець XIX – початок XX століття) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Національна акад. пед. наук України, інст. пед. освіти і освіти дорослих. Київ, 2011. 22 с.
11. Євтушенко Д. Роздуми про голос / Д. Євтушенко. К.: Муз. Україна, 1979. 92 с.
12. Євтушенко Д. Питання вокальної педагогіки: Історія, теорія, практика / Д. Євтушенко, М. Михайлов-Сидоров. К.: Мистецтво, 1963. 340 с.
13. Золотарьова О. І. Усі уроки музичного мистецтва. Харків : Основа, 2012. 254 с.
14. Кушка Я. С. Методика навчання співу : посіб. з основ вокальної майстерності. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2010. 288 с.
15. Манько С. Б. Естрадна музика та мюзикл / С. Б. Манько. Культура та інформаційне суспільство XXI ст. : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 18-19 квіт. 2013 р. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. Харків, 2013. С. 176.
16. Манько С. Б. Жанрова модель мюзиклу / С. Б. Манько. Культура та інформаційне суспільство XXI ст. : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 24–25 квіт. 2014 р. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка та ін. Харків, 2014. С. 124-125.
17. Манько С. Б. Іноземний мюзикл: мовна проблема / С. Б. Манько. Мова в контексті культури і міжкультурної комунікації: матеріали VIII наук.-практ. конф. 25–26 квіт. 2012 р. Луганськ : Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. 2012. С. 41–42.
18. Манько С. Б. Історія розвитку мюзиклу в першоджерелах та публікаціях / С. Б. Манько. Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. Харків, 2014. №1. С. 43–46.
19. Манько С. Б. Мюзикл і рок-опера в українському соціокультурному просторі / С. Б. Манько. Культура України : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. Харків, 2012. Вип. 39. С. 268–276.
20. Манько С. Б. Мюзикл та рок-опера в українській культурі XXI ст. / С. Б. Манько. X Культурологічне читання пам'яті Володимира Подкопаєва на тему: «Українська культура: виклики сьогодення» : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 31 травня – 1 червня 2012 р. / Нац. акад. кер. кад. культури і мистецтв ; за ред. С. М. Садовенко. Київ, 2012. С. 181–182.
21. Манько С. Б. Мюзикл та шоу-бізнес / С. Б. Манько. Молодь України в контексті міжкультурної комунікації : матеріали IX всеукр. студ. наук.-практ. конф. 5 квіт. 2012 р. / Дніпропетровський ун-т ім. Альфреда Нобеля. Дніпропетровськ, 2012. С. 100–101.
22. Манько С. Б. Розвиток україномовних мюзиклів та рок-опер / С. Б. Манько. Молодь: освіта, наука, духовність : матеріали IX всеукр. наук. конф. студ. і молодих вчених 4–5 квіт. 2012 р. Київ : Ун-т «Україна», 2012. Ч. 2. С. 55–57.

23. Манько С. Б. Специфіка артистичної діяльності в процесі репрезентації на вітчизняній сцені мюзиклу та рок-опери / С. Б. Манько. Аркадія. 2012. № 3. (34) С. 55–59.
24. Манько С. Б. Специфіка мюзиклу та підготовка естрадного співака / С. Б. Манько. Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матеріали міжнар. наук. конф. 22–23 листоп. 2012 р. / Харків. держ. акад. культури ; відп. за вип. Н. М. Кушнарєнко. Харків, 2012. С. 337–339.
25. Манько С. Б. Сучасний музичний театр та підготовка виконавських кадрів / С. Б. Манько. Вісн. Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. (Мистецтвознавство) / за ред. В. Я. Даниленка. Харків, 2012. №9. С. 161–164.
26. Манько С. Б. Творчість С. Бедусенка та сучасний музичний театр України / С. Б. Манько // Культура і сучасність. 2012. №2. С. 140–144.
27. Мельник, М. М. Професійні якості режисера як фахівця сценічних мистецтв. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2012. № 2. С. 126–130.
28. Мельник, М. М. Сольний концерт - популярна форма сучасної естради. Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство. Тернопіль, 2017. № 2 (Вип. 37). С. 153–159.
29. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу : навчально-методичний комплекс (народний спів) / Н. С. Можайкіна. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 80 с.
30. Мурзай Г. М. Методика викладання вокалу : навч.-метод. посіб. для магістрантів спец. „Музична педагогіка і виховання” / Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. Луганськ : ЛНУ, 2010. 178 с.
31. Овчаренко Н. А. Навчально-методичний комплекс з курсу «Методика постановки голосу». Кривий Ріг, 2010. 36 с.
32. Олена Коляденко – режисер-постановник номера Марії Яремчук на «Євробаченні–2014». UA Перший. (2014). Вилучено з <https://tv.suspilne.media/news/channel/55069>
33. Откидач В. М. Складові творчості естрадного співака (частина перша) / В. М. Откидач. Вісник ХДАДМ «дизайн-освіта в Україні: сучасний стан, перспективи розвитку та євроінтеграція». № 4. 2011. С. 204–208.
34. Поплавський М. М. Менеджер шоу-бізнесу: підручник / Михайло Михайлович Поплавський. К., 1999. 560 с.
35. Рось З. П. Особливості роботи з розвитку вокально-виконавської техніки естрадно-джазових співаків: навчальний посібник з методичними рекомендаціями / Зоряна Петрівна Рось. Івано-Франківськ : “СІМІК”, 2019. с. 66.
36. Семененко І. В., Іваненко М. В., Павлюкова Г. В. Концертний виступ в контексті виконавської діяльності вокаліста. «Молодий вчений» • № 11 (51). листопад, 2017 р. Київський національний університет культури і мистецтв. -С. 652–655.
37. Фоломєєва Н. А. Значення використання сучасних методичних засобів у процесі фахової підготовки вчителя музичного мистецтва / Н. Фоломєєва // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2016. № 4. С. 370–380. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2016_4_52.
38. Фоломєєва Н. А. Значення кавер-версій в контексті виконавської інтерпретації сучасних вокальних творів у процесі фахової підготовки студентів у класі естрадного вокалу / Н. А. Фоломєєва // Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Педагогічні науки. 2018. Вип. 170. С. 127–131. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2018_170_29
39. Фоломєєва Н. А. Фахова підготовка студентів до сценічно-виконавської діяльності в класі естрадного співу / Н. А. Фоломєєва // Професійна освіта: проблеми і перспективи. 2017. Вип. 13. С. 93–98. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Profos_2017_13_19

40. Ханас, О. (2021). Від Пономарьова до Go_A: хто з виконавців представляв Україну на "Євробаченні". Фокус. Вилучено з <https://focus.ua/uk/lifestyle/482844>
41. Хлистун О. С. Режисура української пісенної естради: стратегія творчості / Олена Сергіївна Хлистун // Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство. 2015. вип. 33. С. 160–165.
42. Хоменко А. Б., Коробка В. І., Крутько Н. В., Курсон В. М. Постановка голосу : навч.-метод. посібник для студентів вищих навчальних закладів і вчителів музики шкіл різного типу. Ніжин : НДУ імені М. Гоголя, 2011. С. 113.
43. Цуркан Л. Історія вокального мистецтва України (програма для вокальних факультетів музичних вузів). Київ, 2002р. 97 с.
44. Шевченко Н. С. Синтез співацьких манер в українській музиці кінця ХХ – початку ХХІ століть : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Одес. нац. муз. акад. імені А. В. Нежданової. Одеса, 2015. 16 с.
45. Шкуляр О. Д. Голос людини та вокальна робота з ним : монографія . у 2 ч. Ч. 1 / О. Д. Шкуляр, та ін. Івано-Франківськ : ПНУ імені В. Стефаника, 2010. 351 с.

Додаткові джерела

46. Музична естрада: Словник / Укладач В. М. Откидач. Х.: Видавець І. В. Якубенко, 2004. 445с.

Інформаційні ресурси

1. Інтернет ресурси, відеозаписи і т.д.

Повнотекстові електронні бібліотеки

1. Харківська державна академія культури: <http://с.ас.kharkov.ua>;
2. Національна бібліотека України В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>;
3. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка: <http://www.korolenko.kharkov.com>;
4. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого: <http://www.nplu.org>.

ВОКАЛ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
026 «Сценічне мистецтво»,
ОП «Акторське мистецтво музично-драматичного театру»

Укладачі:

Кудрич Людмила Володимирівна, доцент кафедри музично-драматичного театру
Харківської державної академії культури
Манько Світлана Борисівна, кандидат мистецтвознавства, зав. кафедри естрадного співу
Харківської державної академії культури
Михайлюченко Оксана Миколаївна, викладач кафедри музично-драматичного
театру Харківської державної академії культури

Комп'ютерний набір С. Б. Манько

Комп'ютерна верстка С. Б. Манько

План 2023

Підписано до друку _____ 2023 р. Формат 60x84/16

Папір для мн. ап. Друк ризограф

Ум. друк. арк. _____ Тираж 100. Зам № _____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4

Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК